

Darbisme met dominees.

Daar is soms een kerkbegrip, dat ik niet beter kan omschrijven dan Darbisme met dominees. De kerk wordt daarbij beschouwd als een kring van gelijkdenkende zielen. Maar niet als de planting van Boven, maar niet als Christus' gelouterde mensheid, maar niet als een herboren volk.

Met die beschouwing kan men niet met vuur en hartstocht voor haar strijden. De kerk wordt dan — naar het tekenachtig woord van wijlen Ds J. C. Sikkel: Een zaakje met een zakje.

Christus, onze Koning, heeft echter de kerk in het strijdpark geplaatst. Hij heeft tot haar gezegd: Onderwijs de volken!

Met minder is de Christus Gods niet tevreden. Is uw kerkje vol? Is uw zaaltje bezet? Prachtig! Maar zijt ge er tevreden mee? Uw Meester niet! Hij vraagt: Is Nederland een christelijk land?

Kweld een rechtvaardige Lot hier zijn ziel of kwelden de goddeloozen hier hun ziel, zuchtend: Fijn! Fijn! Fijn!

Als Christus tot ons komt om Zijn kroon en ons vraagt wat wij gemaakt hebben van Zijn opdracht, wat zullen wij dan zeggen? Zullen wij dan zeggen: Nederland is voor het heidendom van Marx, Lenin of Rosenberg, maar hier hebt U mijn zaaltje Heere?

Toen wij voor twee jaren oproer hadden in Amsterdam en de menschen hun kanapee op straat wierpen om daarmee de crisis op te lossen, heb ik vaak naar de groote woonkazernes opgekeken. Ik voelde het zoo: Die menschen zijn in afzienbaren tijd geestelijk dakloos.

En wie zal ze dan hebben?

Dat zal er van afhangen wie geloovig zal zijn! De kinderen dezer wereld aan het woord van hun meester: De koninkrijken der wereld zijn mij overgegeven en ik geef ze aan wien ik wil. Of de kinderen des koninkrijks aan het Woord van den gezegenden Heere: Mij is gegeven alle macht in den hemel en op de aarde.

Wij hebben toch wel oog voor de tijden, waarin wij leven? In tijd van vrede is het voldoende dat een enkele veldwachter zijn ronde kuurt en dan rookt zijn pijp nog meer dan zijn karabijn! Een aardige tijd. Maar behaagt God u en mij in een anderen tijd te doen leven. Een merkwuurde tijd! Twee dingen gaan tegelijkertijd branden in de mensheid: het brandend verlangen naar heilichheid in de Gemeente des Heeren en het helle vuur van den opstand tegen God in de wereld.

Nu zoekt dat verlangen naar heilichheid nog veelszins ongebaande wegen, verboden wegen. Men heeft daar methodes voor en men maakt daar wat van. Menschen met stralenkransjes, met een alijdurenden glimlach op de lippen, groepen, kringen, fracties. Maar men heeft niet voldoende oog voor het groote werk Gods. God heeft in de onuitsprekelijke gave van Zijn Zoon jets gróóters op het oog dan dat er zoo hier en daar een heilige man of een reine vrouw op de wereld zou wezen. Het gaat, zooals de Brief aan de Colossenzen zoo machtig en breed behandelt, om de heiliging van de gansche mensheid, ja zelfs om de heiliging van den ganschen kosmos! Alles moet weer verzoend, alles weer in de zuivere verhouding teruggebracht worden.

O, het moet u maar gegrepen hebben, gij moet er van God voor gegrepen zijn, dan laat het u niet meer los, kan komt gij in één trillende beweging van verterend verlangen! Door genade opgenomen in die machtige beweging der dingen naar Christus heen, zijn wij geen stof dat meedwarrelt, maar elementen die van God hun plaats hebben in die hemelsche activiteit. Dan begrijpt gij Gods doen in onze dagen. Dan ziet gij hoe Christus vuur op de aarde werpt!

Zie wij hadden zoo ons wereldplan. Ieder z'n broodje, een belegd broodje! De ergste losbandigheid bedwongen door wetten en vereenigingen. Nette menschen! Een welvarende wereld! En in die wereld ook een paviljoen voor het Christendom. Ja, geen muziek onder kerktijd, wat wilt ge nog meer? En dan bij onzen dood, bij Christus' wederkomst, zouden de menschen uitéengaan: Vaarwel, IK ga naar den hemel, gaat u maar naar... die andere plaats. (Want het gold niet als beschaafd die andere plaats bij name te noemen!).

Maar nu zegt onze heerlijke Koning, dat Hij dat gedoe van ons niet meer wil! En dat Hij dat halve van de menschen in de wereld niet meer wil! De wereld zal moeten kiezen vóór Hem of tégen Hem. Voor of tegen Hem, buiten Wien geen religie of beschaving of ontwikkeling mogelijk is!

Als gij maar waarlijk geloofd, dat God alle dingen beweegt naar den Christus heen, komt dan uit uw kerken en uit uw zaaltjes en arbeidt onder uw volk!

Strijdt er voor dat het gansche volksleven weer worde opgenomen in het Verbond! N. B.

De algemeene genade¹⁾. (I.)

Wat aanleiding gaf tot het schrijven van een paar artikelen, die ik mij voorstel te geven, heeft de Redacteur van dit blad reeds medegedeeld in het nummer van 6 December j.l. Men heeft daar ook kunnen vinden het résumé van een lezing, die ik hield voor de theologische studenten aan de V. U. Daarmee heb ik feitelijk reeds een inleiding geleverd op wat ik nu nog ga zeggen. De lezer weet uit welken hoek de wind waait.

Professor Schilder zou echter graag een bepaald punt toegelicht willen zien, n.l. dat, waar ik het had over de algemeene genade en de plaats die deze inneemt in de nieuwere gereformeerde theologie. En dan nader het verband, waarin ik hierbij mijn naam met dien van Kuiper gebracht had. Mijn correspondent is niet heelemaal gerust over de rol die ik hem daarbij heb toebedeeld.

Inderdaad was ik geschrokken van den inhoud en den toon van het stuk, dat Prof. Schilder in Jezus Christus en het Menschenleven onder den titel Jezus Christus en het Cultuurleven heeft bijgedragen, en ik heb dat te Amsterdam niet onder stoelen en banken geschoven. De wijze waarop in die publicatie over Jezus, Zijn kribbe en Zijn kruis, gesproken wordt, is voor degenen, die er niet aan gewend zijn, moeilijk te verdragen. Ik heb mij afgevraagd, of dit nog wel hetzelfde geloof is, waarin ik opgevoed ben, of dat hier een nieuwe religie bezig is uit te groeien, die pretendeert te stoelen op gereformeerden wortel, maar die zooveel verschilt van wat wij tot nog toe daarop zagen slaan, dat de vraag zich opdringt, of ze niet uit een ander evangelie haar sappen trekt.

Ik meende dezen indruk te moeten voorop stellen. Ik doe dat zonder opzettelijke onvriendelijkheid tegenover den Schrijver en met de pijnlijke onzekerheid in mijn binnenste, of het wel met den goeden vorm overeenkomt om als gast in dit Blad op deze wijze binnen te treden. Maar, dit gesprek, waartoe de Redacteur mij uitnodigde, kan mijnerzijds niet loskomen van de beginstreep, zonder dat ik uiting heb gegeven aan het gevoel van onrust, dat mij bij de kennisname van deze nieuwe dingen bekoop.

Nu ik dat gedaan heb en van een indruk ben uitgegaan, die voor mij voorloopig het karakter draagt van een pijnlijke ontdekking, nu moet ik wel even verder gaan op dit pad en zeggen dat ik mijn best gedaan heb, op dien eersten indruk veel af te dingen. Ik heb den weelderigen schrijftant van Prof. Schilder in overweging genomen en bedacht, dat, als deze dingen niet op zoo uithundige wijze geuit waren als nu het geval is, de bezwaren, die bij mij opkwamen, misschien sterk konden worden gereduceerd. Als de futuristische schildering tot een strenge teekening werd teruggebracht, zou dan alles er niet heel anders uitzien? Zou ik den toon van de muziek kunnen scheiden? Zou de zaak dan zelfs niet zoover vereenvoudigd kunnen worden, dat ik Prof. Schilder moest toegeven, dat zijn verschil met Kuiper er een is, dat meer in woorden, dan in wezen bestaat? En zou de kwestie daarmee niet herleid zijn tot de gewone, onder ons reeds zoo lang bekende vraag, of Kuiper de gereformeerde leer mistekend heeft en anderen, laat ik zeggen Kohlbrugge, Gunning, daartoe grootere genade hadden ontvangen? Zoo gesteld interesseert deze aangelegenheid mijn correspondent sterk, blijkens zijn bovenbedoeld artikeltje in dit Blad. Hij wenscht liever niet als een exponent van Kuiper te gelden, ook wanneer hij dezen meent te moeten corrigeren.

Om hierover meer licht te krijgen heb ik ook andere publicaties van den Schrijver gelezen, zooals z'n Dissertatie en zijn Wat is de Hemel. In de eerste is het betoog uit den aard der zaak rustiger. Ik trof er veel aan, wat overweging van de zijde der dialectische theologen alleszins waard is. Ik moet ook van de laatste zeggen, dat, hoe exotisch het boek telkens aandoet, en hoe exuberant de taal, de gedachte toch voorzichtiger wandelt dan in de bijdrage in bovengenoemden Bundel.

Maar mijn eindoordel, voorzover ik daar hier reeds van spreken mag — en dat aan 't eind van deze artikelen ook nog geen eindoordel zal willen zijn, omdat ik meen dat het aan de kerk toekomt en oogenblikkelijk op haar weg ligt — is dit, dat deze opvattingen soortelijk van de gereformeerde leer verschillen. Dat de weg tot hereeniging tussen de Hervormde Kerk en de Gereformeerde Kerken, gesteld dat deze stellingen daar algemeen ingang vonden, vrijwel zou zijn afgesloten. Dat 1886 dan het aanzijn had geschonken aan een nieuwen godsdienstvorm, waarvan de oorsprong in de twintigste eeuw zou moeten worden gezocht en waarvan zelfs het christelijk gehalte voor mij problematisch zou zijn. Wij zouden daarmee in ons land een tegenhanger bezitten van het geloof der Deutsche Christenen, omdat de

(Zie voor vervolg blz. 116.)

¹⁾ Eenige weken geleden deelden we aan de lezers mede, Dr. O. Noordmans uitgenoodigd te hebben, in „De Reformatie“ te schrijven; waarover en met welk doel te schrijven zou zijn, is reeds gezegd. Hier volgt Dr. Noordmans eerste artikel. Ik geef eerst aan Dr. Noordmans het woord, en hoop, als Dr. Noordmans uitgesproken is, mijn antwoord te geven. K. S.

it de belangstelling groot zal zijn, wenschen, toegelate, voor de goetarten verkrijgbaar voor de Keizer, kunnen worden. Mr G. H. A. Grönlund. Aanvragen kunnen niet meer aangehouden worden.

op 11 Februari, 1895, gemeenschap van kaarten van Mr Groshen.

Verleden week had schreven. Ik reknel van Dr. O. Noordmans. Door verberden meegedeeld, eerste artikel verberden is tot mijn spiedden week zeer Dr. Noordmans' tuurlijk mijn verberden Goes aanwezige zal hebben laten dan

heeft Ds D. Sikdannen van leiden komen", zulks chreven is. De Sikde kritiek op een "Tijdschrift" (of azeuwarder rede opmerkten overkernadswege bij de behandeling u, dat zulke N.S.B.en, waarmee zij tegenover N.S.B. Sikkel, dat in de tweede Dr. Sietsma is. Eerstgenoemdschrift; de twee verklaren, dat deugging op een de

aangelegenheid de een aanleiding van beweginkje" of emen zal een klacht in in het algemeen en van de klacht chreef. Minstens e, waarover hij klacht weten, dat ik komende noem. Geoor mijn besel te gevallen, voor kking mijnerzijds de erkgeschiedergelijke zaken nu

zel de zwakheid de

En van welke onder

erst enkele bizonde Waterink kan ik een klacht. Dr. ritt" een artikel, geloof in elk opziet winsten van daanden lang zwitgenoegekelijk verluideclijke citaten. schrift" vindt dan die als inzender agsel een persoonlijk schrift", waarin n moet, dat voorvoordelijk was. GeDe Herant" maachbracht wordt? Geopgenomen. Wat

i gaat. Indien Pn vindt, dan loochening van gezwegen, maar van het beleid van arvan wordt de rt zich de verwijen die thans over el, alsof hier enawerken. Andersterdam werkt Mverdenking bevergt duidelijk — gk aan het beeld t afgesloten wordden wil heeft id en heb er bewadiepstte vragen tegeginselvragen dieroorlichting de teeds verder van de van methode. De

PS. Verschillende lezers vragen mij, nog iets te zeggen over het persvuil der N.S.B. Dat komt nog wel, Reeds hebben Ds J. Smelik („Ons Kerkblad") en Ds de Walte („Leeuwarder Kb.") dit stuk scherp veroordeeld. K. S.